

BESLUT

2019-01-16

Dnr: 18/03124 och
3126

SAKEN

Val 2018: Sverige röstar och Valvakan, SVT1, 2018-09-09, program om valet 2018; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Programmen frias. De strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

ANMÄLAN

Val 2018: Sverige röstar och Valvakan.

Flera anmälare är kritiska till att olika företrädare för riksdagspartierna samt andra inbjudna gäster under sändningen kallade Sverigedemokraterna (SD) för rasister. Anmälarna anser det var kränkande mot partiet och de som röstar på det samt att Sveriges Television (SVT) borde ha tagit avstånd från uttalandena.

Anmälarna anför sammanfattningsvis även följande.

- Det finns inte något i SD:s partiprogram, eller i den politik de för, som tyder på att de skulle vara rasister.
- Uttalandena utgjorde hets mot folkgrupp.
- Rasism och etnisk diskriminering är förbjuden i lag och att det innebär att det närmast går att jämställa att kalla någon för rasist med att utpeka denne som brottsling. Då SVT inte ifrågasatte, nyanserade eller försökte sätta uttalandena i ett sammanhang åsidosattes kravet på opartiskhet.
- Det var generaliserande gentemot SD:s väljare att påstå att partiet växer på grund av att folk är missnöjda. En väljare borde ha fått argumentera mot uttalandet.

En anmälare anser också att Miljöpartiet fick oproportionellt stort utrymme i programmen under valdagen.

Val 2018: Sverige röstar

Flera anmälare är kritiska till att det under programmets gång visades när olika personer tog valsedlar inne i vallokaler. Anmälarna anför bland annat att det vid några tillfällen gick att identifiera de som filmades och vilka valsedlar de tog, ibland bara för ett parti. Detta bör ses som ett brott mot valhemligheten och mot sändningstillståndet.

En anmälare är kritisk till att en musikvideo med ett politiskt budskap sändes innan vallokalerna stängt. Enligt anmälaren kunde det påverka de väljare som inte hade bestämt hur de skulle rösta. Anmälaren anser vidare att SVT inte ska sända ut politiska budskap.

Valvakan

Flera anmälare är kritiska till vissa sekvenser från vänsterpartiets valvaka. De anför på närmare anförda grunder sammanfattningsvis följande.

- Några personer som intervjuades refererade till meningsmotståndare som ”nyfascistiska”. Samtidigt skanderades AFA-slagord (Antifascistisk aktion), så som ”alerta, alerta, antifascista”, något som lämnades oemotsagt av SVT.
- En man filmades, tillsynes utan anledning, då han visade upp sin tröja på vilken det stod ”SD = rasister”. Detta var en generalisering med syfte att uttrycka missaktning för ett av de konkurrerande partierna. Det framstod som att SVT medverkade till att föra fram ett nedsättande budskap om SD.
- Några personer pekade finger åt Jimmie Åkesson när han höll sitt tal, vilket inte bör förekomma i SVT.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande. Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska dock den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag.

SVT ska respektera den enskildes privatliv i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat (15 § i sändningstillståndet).

Granskningsnämnden får pröva en fråga om intrång i privatlivet endast om den person som berörs skriftligen medger det.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden tillämpar bestämmelserna i radio- och tv-lagen och programföretagens sändningstillstånd. Det ingår inte i nämndens uppgift att pröva frågor om hets mot folkgrupp eller huruvida SVT brutit mot valhemligheten. Anmälarnas kritik lämnas därför utan åtgärd i dessa avseenden. Nämnden får pröva en fråga om intrång i privatlivet endast om den person som berörs skriftligen medger det. Något medgivande från berörda personer att pröva programmen mot bestämmelsen om respekt för privatlivet har inte inkommit.

Granskningsnämnden, som har tagit del av de anmällda programmen mot bakgrund av anmälarnas invändningar, gör bedömningen att programmen inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av granskningsnämndens vice ordförande Malin Bonthron efter föredragning av Cecilia Smitt Meyer.

På granskningsnämndens vägnar

Malin Bonthron

Cecilia Smitt Meyer

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.